

دندانپزشکی در ایران

در دوره قاجاریه طب ایران به تدریج از سنتی به اروپایی تبدیل گشت و بنظر می رسد طب مدرن ایران نیز از مدرسه دارالفنون آغاز شده است.

قبل از تأسیس دارالفنون، طب بطور کلی سنتی بوده و درمانها بطور تجربی و بدون پایه علمی با وسایل بسیار ابتدایی و توسط افراد فاقد صلاحیت انجام می شد و شاید در حال حاضر هم در برخی نقاط دور افتاده آنجا نامشود.

برای درد دندان، عطرها از داروهای گیاهی مانند روغن نخود، آب بیاز، شیره انجیر، تریاک و برای رفع آبسه های دندانی از صمغ کتیرا و یاقلا و آرد گندم سرخ شده در روغن استفاده می کردند.

کشیدن دندان ها توسط دلاکهای حمام و سلمانی ها و بدون بی حسی به نحوی بسیار دردناک و وحشت آور انجام می شده و گاهی سلمانی ها این کار را بصورت دوره گرد در محلات انجام می دادند.

پوسیدگیهای دندانی، دندانهای تغییر رنگ یافته بر اثر ضربه، دندانهای شکسته و فضاها بی دندانی (ناشی از کشیدن دندان) همه توسط روکش های طلا که توسط زرگرهای ماهر ساخته می شد ترمیم می گشت. این روکشها را استامپ یا استامپه و یا شاپی می نامیدند. شاپی از نام دستگاهی بنام شاپ گرفتگی شده که این روکشها توسط آن ساخته می شد. تأسیس و افتتاح رسمی دارالفنون تهران در سال ۱۲۲۸ ه.ش توسط امیرکبیر صدر اعظم ناصرالدین شاه انجام شد و سرآغاز معرفی نظام جدید آموزش و از اقدامات مهم فرهنگی کشور می باشد.

دارالفنون اولین مدرسه دولتی ایران بوده و به کمک استادان اروپایی آموزش رشته های مختلف در آن آغاز گشت. رشته پزشکی دارالفنون قبل از تأسیس دانشگاه تهران تنها مرکز آموزش طبابت در ایران بود. در آبانماه سال 1297 شمسی مدرسه طب از مدرسه دارالفنون جدا شد و مرحوم دکتر لقمان الدوله ریاست آن مناصب صوب گردید.

دانشگاه تهران در عهد رضا شاه تأسیس گردید و نخستین قسمت آن که ساخته شد، تالار تشریح بود که در سال ۱۳۱۳ شمسی افتتاح گردید. در سال ۱۳۱۶ کلیه قسمت های دانشکده طب به ساختمان جدید دانشگاه تهران منتقل شد و شروع بکار نمود. در سال ۱۳۳۵ دو رشته داروسازی و دندانپزشکی که از شعب دانشکده پزشکی بود، بصورت مستقل درآمد. بیمارستان امیر اعلم علاوه بر بخشهای متعدد پزشکی، دارای بخش دندانپزشکی و جراحی فک و صورت، شامل پروتونگاری و دو درمانگاه عمومی، آموزشی و اطاق عمل بود.

از سال ۱۲۹۰ شمسی پرداختن به حرفه های طبابت، داروسازی و دندانسازی موکول به تحصیل و دریافت اجازة نامیه رسمی از وزارت معارف شد.

در سال ۱۳۰۰ در تهران تنها ۳ نفر دندانپزشک بودند: دکتر فالک کوش میلچارسکی (اهل لهستان، دندانپزشک مخصوص رضا شاه و از تکنسین های فوق العاده پروتز دندانی دکتر اتکیناشتمپ (تبعه سونیس، دندانپزشک مخصوص اتابک)، دکتر هارطیون استپانیان (اهل ترکیه و از ره پزشکی کان درپزشکان)

در سال ۱۳۰۷ رضا شاه طی فرمانی دستور تأسیس مدرسه دندانسازی را صادر کرد و دو سال بعد این مدرسه شروع بکار نمود. محل اولیه این مدرسه، در دارالفنون بود و مدیریت فنی آن را دکتر میلچارسکی به عهده داشته است.

در سال ۱۳۱۶ با تأسیس دانشگاه تهران در محل فعلی، مدرسه طب و شعب مربوط به آن به این مکان نقل مکان کردند و شرط ورود به این دانشکده ها دارا بودن دیپلم کامل متوسطه تعیین گشت.

در ادامه شکل گیری دندانپزشکی کشور، در سال ۱۳۲۲ شورای دانشگاه، اطلاق کلمه دندانپزشک بجای طبیب دندانساز و دندانساز بجای مکانیسین دندان را پذیرفت و از سال ۱۳۲۴ گواهی نامه رسمی و پروانه اشتغال به کار فارغ التحصیلان دندانپزشکی با عنوان دندانپزشک صادر شد .

دوره دانشکده دانشگاه تهران تا سال ۱۳۳۰، ۴ سال، از آنسال تا ۱۳۴۸، ۵ سال و بعد از آن تاکنون ۶ سال بوده است.

در سال ۱۳۵۵ مدرسه دندانسازی از دانشکده پزشکی مجزا گردید و دانشکده دندانپزشکی نامیده شد . گروههای آموزشی اولیه عبارت بودند از: ارتودنسی، بیماریهای دهان، پروتز، جراحی و دندانپزشکی عملی.

از سال ۱۳۳۹ عضویت پزشکان و دندانپزشکان در سازمان نظام پزشکی اجباری شد و این سازمان مرجع رسیدگی به تخلفات و شکایات در رابطه با امور پزشکی و دندانپزشکی قرار گرفت. در رأس آن هیأت مدیره سازمان قرار دارد که تعداد دندانپزشکان آن دو نفر است .

در سال تحصیلی ۳۹-۱۳۳۸ آموزشگاه پرستاری دندانپزشکی در مقطع فوق دیپلم با هدف آموزش دستیار دندانپزشک آغاز به کار نمود . اولین نشریه دندانپزشکی کشور «نشریه دانشکده دندانپزشکی دانشگاه تهران» در سال ۱۳۳۶ منتشر شد و بعدها به مجله دانشکده دندانپزشکی تغییر نام یافت .

در سال ۱۳۴۰، چهار کرسی جدید تشخیص پروتز ثابت، جراحی فک و صورت و کالبد شناسی دندان ایجاد شد و در سال ۱۳۴۴ آموزشگاه بهداشت دهان و دندان تأسیس گردید که مدرک آن فوق دیپلم می باشد. سرانجام بهره برداری از ساختمان جدید دانشکده در سال ۱۳۴۵ با ظرفیت ۲۰۰ دانشجو انجام گرفت که دکتر محسن سیاح اولین رئیس آن و این دانشکده، اولین دانشکده دندانپزشکی کشور می باشد

در سال ۱۳۴۴ در پی احداث دانشگاه ملی ایران، دانشکده دندانپزشکی این دانشگاه بعنوان دومین دانشکده دندانپزشکی کشور کار خود را با ۱۲۰ دانشجو آغاز کرد. در سال ۱۳۴۶ آموزشگاه تربیت تکنسین های پروتز دندانی در این دانشکده تأسیس یافت و در سال ۱۳۴۷ آموزشگاه عالی بهداشت دهان و دندان دانشکده شروع به فعالیت کرد. در سال ۱۳۶۱ نام دانشگاه ملی ایران به دانشگاه شهید بهشتی تغییر یافت.

پس از دانشکده دندانپزشکی دانشگاه ملی تا سال ۱۳۵۷، تعداد دانشکده های دندانپزشکی به ۵ عدد افزایش یافت: مشهد ۱۳۴۴، شیراز ۱۳۴۸، اصفهان ۱۳۵۲

تا قبل از انقلاب اسلامی، تنها دو دانشکده دندانپزشکی تهران و ملی ایران فقط در ۵ رشته ارتودنسی، پرودنتولوژی، بیماریهای دهان و تشخیص، پروتز و جراحی فک و دهان و صورت دوره های تخصصی ایجاد گردیده بود و پس از انقلاب تعداد رشته های تخصصی به ۱۱ رشته رسید که هر ساله از طریق آزمون پذیرش دستیاری، تعدادی دستیار تخصصی می پذیرند .

وظیفه تربیت و آموزش کادر درمانی دندانپزشکی (دندانپزشک، بهداشتکار دهان و دندان و تکنسین پروتز دندان) تا سال ۱۳۶۴ به عهده وزارت فرهنگ و آموزش عالی و از آن پس به عهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی گذاشته شد.

هم اکنون مراکز آموزش دندانپزشکی شامل ۱۶ دانشکده دندانپزشکی زیر نظر وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی و دو دانشکده دندانپزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران و واحد خوراسگان اصفهان می باشد. در سالهای اخیر مراکز آموزش بهداشتکاران دهان و دندان به دانشکده های دندانپزشکی تبدیل شده است.

آموزش دندانپزشکی عمومی در سالهای قبل از انقلاب، تنها در ۴ دانشکده تهران، ملی، مشهد و شیراز بصورت سالی ترمی و واحدی با گذراندن ۲۴۰ واحد درسی شامل علوم پایه، پره کلینیک و کلینیک انجام می شد.

در حال حاضر برنامه شامل ۲۰۲-۲۰۵ واحد درسی و طول دوره ۶ سال است. پس از دو سال و گذراندن ۶۸ واحد دروس عمومی و علوم پایه، دانشجویان وارد دوره بالینی (پره کلینیک و کلینیک) می شوند و آموزش خود را با حضور بیماران ادامه می دهند. در انتهای دوره ۶ ساله و پایان یافتن واحدها و ارائه پایان نامه به ارزش ۶ واحد، فارغ التحصیل می شوند. در مورخ ۱۳۷۲/۷/۲۱ امتحان جامع علوم پایه دندانپزشکی و داروسازی تصویب شد و از آن زمان به بعد لازم الاجرا گردیده است.

رشته های وابسته به دندانپزشکی، دوره دو ساله (کاردانی) بهداشت دهان و دندان (پرستاری دندانپزشکی) و تکنسین ساخت پروتز دندان می باشد.

ادامه تحصیل و دریافت درجه تخصصی پس از فارغ التحصیل شدن در رشته دندانپزشکی عمومی در رشته (ارتودنسی، اطفال، اندودنتیکس، پاتولوژی، پروتز، پریودنتیکس، ترمیمی، تشخیص بیماریهای دهان، جراحی دهان و فک و صورت و رادیولوژی دهان) در داخل کشور امکان پذیر است.

اولین امتحان تخصصی در سال ۱۳۵۳ در دانشگاه تهران بطور داخلی انجام گرفت. اولین امتحان سراسری در دانشگاه ملی در سال ۱۳۵۴ انجام شد و سپس یک دوره دیگر امتحان در سال ۵۶-۱۳۵۵ برگزار گردید.

پس از پیروزی انقلاب تا کنون ۱۶ دوره امتحان توسط دبیرخانه شورای آموزش دندانپزشکی و تخصصی کشور برای گزینش دانشجوی دوره دستیاری انجام گرفته است. همچنین به منظور رسمی شدن درجه تخصصی دانشجویان فارغ التحصیل رشته های مختلف تخصصی تا کنون ۱۸ دوره امتحانات مورد تخصصی بصورت متمرکز برگزار گردیده است. اولین فعالیت صنفی دندانپزشکی تأسیس سندیکای دندانسازان ایران در سال ۱۳۲۲ می باشد. فعالیتهای محدود علمی و فنی حاصل تلاش این سندیکا بود.

در سال ۱۳۲۹ کانون دندانپزشکان ایران بوجود آمد که خود بخود بدون اعلام انحلال در سال ۱۳۳۵ منحل شد. سومین مجمع علمی صنفی دندانپزشکی در ۲۴ دیماه ۱۳۴۱ با نام جامعه دندانپزشکان ایران بنیان نهاده شد که چون مبانی مستحکمی داشت، دندانپزشکان ایرانی آن را خانه انگاشتند و در حفظ و بقا و اعتلای آن کوشیدند. این جامعه بعدها به نام جامعه دندانپزشکی ایران تغییر نام داد تا فراگیر همه حرفه و وابسته به دندانپزشکی باشد.

در سال ۱۳۶۱ جامعه اسلامی دندانپزشکان تشکیل شد و در سال ۱۳۶۹ انجمن دندانپزشکی جمهوری اسلامی ایران را به ثبت رسانده و فعالیت خود را آغاز کردند.

بالاخره در سال ۱۳۷۵ بین هیأت مدیره انجمن دندانپزشکی ایران و جامعه دندانپزشکی ایران ادغام صورت گرفت و هم اکنون به نام انجمن دندانپزشکی ایران، خانه دندانپزشکان ایرانی می باشد.